

Frágreiðing frá lögmanni á ólavsøku 1972

(Framhald)

Kommunal mál

Kommunulógin er samtykt og kann tað veruliga geva monnum vón um gróðrarríkari ár framfeittir.

Meginspurningar kommunanna eru av fíggarligum slag, men kemur nakar ungi úr kreditstovnsgeginum, skuldi eisini ein skái verðið kommununum fyri.

Viðurskipti við útland

»Gott er at verja borg tá ongin søkir« kann sigast eisini í politiskum málum.

Men viðvíkjandi varðveitslu av vunnnum rættindum aðrastaðni ber ikki til at siga, at ongin søkir. Seinastu tvey árin hava stungið seg so nógvir spurningar upp, sum bera í sær avmarking av okkara vinnumøguleikum, at hetta at skula luttaka í drúgvum, mongum og titlum samráðingum við onnur lond, hevur kennst mest sum eitt stríð fyri at livbjarga sær.

Vit eru fremri nú enn fyrr hvat viðvíkur at luttaka sjálvi og fyriskipa verju okkara sjálvi, og fáur man kunna siga, at ikki er nakað laðað upp í líðini, sum komu á garðin hesi ár.

Tað eigur eisini at verða sagt, at tann stuðul, rikismyndugleikarnir hava kunnað veitt okkum á hesum okjum, hevur havt avgerandi týdning.

Av teim mongu samráðingum um rættindi og avmarkanir rættindum skulu nevast:

Fundirir í London og Moskva í fjór, sum góvu okkum sjálvstøðugar sildavotur í Norðsjónum javnbjóðis øðrum londum.

Fundurin í London í ár sum broytti kvotu okkara frá 2500 tonsum í tíðarskeiðinum 1. februar — 15. juni 1973 til 9250 tons í sama tíðarskeiði. Valla nakað annað land fekk slíkan fyrirmin av hesum fundi, takkað verðið teirri nøgd, sildaskip okkara hovdu veitt í februar og mars í ár.

Á fundinum í Ottawa fingur vit longri freist enn onnur lond, áðrenn vit mugu gevast inni á sjálvum Lawrence flógv-anum.

Samráðingar eru farnar fram við Landsráð Grønlands um framlongd rættindi har. Hesar samráðingar eru nakað nervaðar av EF spurninginum.

Gerst Grønland limur, mugu tað verða heilt serlig viðurskipti, sum skulu geva okkum rætt til fiskiskap innan fyri mark aftan 1978. Tað er greitt, at vit longu nú mugu umhuga slík viðurskipti.

Sáttmálin er longdur til 1978 og munandi óki fingið afturat á Kappaleiðini, tó fyribils bert í 1 ár.

Spurningurin um framleiðing av Kapparettindunum hong

ur nú i, um grønlendingar og vit kunnu semjast um týðuligari mark uttanfyri stongdu okini. Hetta hugsi eg eydnast, tá samráðingarnar halda fram í august.

Laksasamtýktin á ICNAF fundinum var okkum herskin bit, men meti eg tað vera beinast at svølgja hann, men tryggja okkum, at samtýktin ikki ber í sær viðurkenning av ognarrætti hjá nakrari tjóð til nakað fiskaslag á opnum havi.

Eisini má tryggja vera fyri, at fiskiskapurin kann takast upp aftur aftan á 1976, um visindalig prógv eru fyri, at fiskiskapurin ikki hevur nervað stovnin, ella um stovnurin veksur.

Rættindi okkara í Hirtshals er ósemja um, men har fara fram samráðingar millum okkara sildamenn og keypararnar, samstundis sum landsstýrið ráðager við ríkisstýrið um frægtast loysn. Tað ber ikki til at hyggja av hesum máli bert við einum eyga, og serliga ber ikki til at telva við tver frændatjóðir á óstortsligan hátt.

Vit verja okkara rættindi sjálvandi — vilja ikki lissa nakað — men skylda okkara er saman við hesum frændum at finna bestu loysn í sáttligum samráðingum sømandi mentaðum tjóðum.

Vit kenna søguna um, tá ravnur og spógvi byttu um nev. Við harðskapi at kvetta allar samrøður og síðani standa einsamallir, sum teir, eingin vil hava viðskifti við, kann roynast okkum spógvabýti.

Í august mánaða í ár fara eisini fram samráðingar við íslendingar um rættindi okkara til veiðu innanfyri eitt 50 fjórðingamark.

Hetta verða mikið týðandi samráðingar, ikki bert tí tað snýr seg um veiðuoki á sama hátt sum aðrastaðni, men serliga tí hetta ókið seinnu árin hevur roynst so avbera gott iskoyti hjá heimavirkjum okkara, just tær tíðir, lítið fæst her um leiðir.

Tað er ofta sagt um eitt hvat: »at hetta livir ikki meir enn Ísland livir Føroyum«, og er veðurliga sæð henda mynd bein, men just í hesum máli kann Ísland veruliga veita okkum eina livd av næstan livsneyðugum týdninig, tí er so umráðandi at sleppa undan at renna á sker, sum í løtuni liggja millum Bretland og Ísland og millum Ísland og Týskland.

Hesj sker kunnu geva okkum trupla sigling eina tíð, men kenni eg men vísan í, at til ber at sigla leysur av teim, hóast trupult gerst at trola millum skerini, tó finna vit vónandi eisini her egnadan trolbotn.

Øll stóðutakan Íslands í hesum máli hevur týðning fyri okkara stóðu bæði hendan og handan veg, bæði í landssynning, eystur- og vestureftir. Men ikki ber til at gloyma, at við-

urskipti okkara og íslendinga eru heilt ymisk, og áhugamál okkara á fjarfiskileiðum ymisk.

Tað er tí framvegis stóða min, at í fiskimarksmálinum eru okkara áhugamál best vard av alheimsreglum, sum geva strandalondum avgerandi fyrirminur á egnum landgrunn — eisini uttanfyri mark — samstundis sum fjarfiskirættindini verða avmarkað í mun til tann týðning, fiskiskapur sum so hevur fyr einstaka landið.

Teim samráðingum, sum fara fram hesum viðvíkjandi, luttaka vit eisini í, eins væl og øðrum okjum av týðningi, t. d. í stórmálinum um dálking av teirri náttúru, sum skal geva okkum livsmøguleika.

Tað er vert at minna á, at á ICNAF fundinum var kvoteringspurningurin uppi, og fekt har ljóð fyri at taka í nýtslu nýggjan lykil til býtingar, sum hevur í huga lond við »special need« — serligum torvi. — Hesum lykli áttu froyingar stóran lut í.

Skulu vit vera við á øllum hesum okjum, mugu vit búgva okkum serliga út til tess.

Ofra er gremjan um okkara stóru umsiting, meðan sannleikin er, at hon er ótrúliga litil í mun til teirra, vit skulu telva við. Og at tað er eitt ótrúliga stórt arbeiði hesi fáu fólk avrika, og havi eg djúpastu virðing fyri hesum arbeiði. Tilfarsmongdin, kennast skal, víðgerast skal og avgreiðast skal, er stór og sterkt vaksandi. Skulu vit tí vera nóg væl útbúnir til at luttaka í stórtalvi eisini, má íleggjast munandi í hesa útbúgving, og mannað og vaknað má líðið verða.

Okkara fólk fekk tíðliga at vita, at:

»Arla skal risa tann, ið eina er og yvir alt stítt sigg.
Margt hann lissir,
sum á morgni liggur.
Hálv stendur vælferð í vøku.«

Meðan vit bíða

Í tinginum fór í januar tjak fram í samband við undirritan Danmarkar, Onglands, Noregs og Írlands av tí sáttmála, sum skal galda um tingini ella fólkataktvøður í hesum londum taka avgerð um tað.

Segði í fjór, t. nógvar metingar í samband við EF máttu broytast, tá úrslitið av hesum lá fyri. Longu nú vita vit, at Ongland og Írland gerast limir, og hetta greiðir stóðuna nakað, men teir avgerandi spurningarnir um limskap Noregs, Danmarkar og Grønlands og gongdina í fiskimarksmálinum kenna vit ikki enn.

Men »hann fær byr, ið biðar og havn ið røra, og hetta er just, hvat vit hava útvegað

okkum mogleika fyri. Vit bíða, men rógva samstundis undir land.

Dugi ikki at skilja, at menn kunnu halda, at hetta er tíð, sum fer fyri skeyti. Vit fáa ikki fyrireikað okkum, verður sagt.

Jú menn fáa vit tað og munurin á fyrireikingunum til at fara upp í ella verða uttanfyri er ikki alstórur, heldur ikki fara fram í try ára skeiðnum so munandi toll-ella struktur-broytingar, at vit eru afturútsigldir hesa tíð.

Vit skulu undir øllum umstøðum menna kappingarfori okkara. Ikki í samband við EF spurningin bara, men fyri at hetta samfelag er so gott at liva í, at okkara fólk, — tað fólk, vit vilja hava at balast her — stóðast.

Løgð er eisini tað, at ikki allir duga at siggja, at biðitíðin just kann nýtast til at ávirka tann byr, hesum samfelagnum torvar framvirk.

Við væl fleiri spurningum hjá øðrum greiddum og bert okkara egnu serviðurskiptum at samráðast um, skuldi borið til at fingið broyttar treytir bæði innanfyri ella uttanfyri limskap. T. d. kenna vit longu nú hálti ár aftan á orðaskiftið treytirnar EFTA londum verða bodnar.

Eitt er givið, at landsstýrið ella flokkar teirra taka onga avgerð, sum í sær ber vanda fyri, at tað verða tey við minstu orkuni, sum gjalda skulu

ATLI DAM

fyrí eina skeiva avgerð.

Tað er møguligt at loysn kann finnast, sum ikki nervar tey vælbjargaðu í samfelagnum, men hon er ónytilig.

Vit hava hugsjónir at verja, men frægestu tjóðarvælferð sleppa vit ikki undan at hugsa um.

Munkarnir stríddust um matin, og er hann tverri enn so misjavnt býttur, at týðningurin av, hvussu samfelagini fyriskipa hesum býti, hevur enn í dag avgerandi týðning.

Vit mugu ansa eftir ikki at verða læstir einsamallir inni í helli, so tað gongur sum hjá trøllunum á Hornalondum á sinni at

»Tað livdi longst, sum sterkast var
tá hvørt át annað inni.«

Eitt samfelag við mestu rættindum til hin sterkasta vilja vit ikki byggja.

(Liðugt)

Vit hava altíð á goymslu
alt tilfar til

blikksmið
sanitet
hitaverk
ventilatióin

Verður sent
um alt
landið

Tlf. 1 1071 . Tórshavn

Spinnið í Gøtu

tygum fáa gott tógv, og skjóta avgreiðslu.

Vit keypa óvaskaða og vaskaða ull og selja øll slag av føroyskum tógv.

TØTINGARVIRKID

v/ Ólavur Gregersen — tlf. 20 í Gøtu

FÆRØSK MARGARINE

Vita No 1

VITAMINISERET

FÆRØSKT PRODUKT

FINT PRODUKT